

ПРОБЛЕМИ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

УДК 346.2:347.19

DOI: 10.31359/1993-0909-2023-31-1-141

Оксана Мар'янівна Вінник

Відділ правового забезпечення ринкової економіки
НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака
Національної академії правових наук України
Київ, Україна

ПРОБЛЕМА КРИТЕРІЇВ ВІДНЕСЕННЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ДО ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

Анотація. Поділ юридичних осіб на дві категорії за критерієм належності до публічного або приватного права здійснюється на підставі положень ст. 81 Цивільного кодексу України, згідно з якою підставою поділу юридичних осіб за ознакою приватного чи публічного права є порядок їх створення: для юридичних осіб публічного права – за рішенням уповноваженого органу держави, Автономної Республіки Крим/АРК чи органу місцевого самоврядування, а для юридичних осіб приватного права – відповідно до установчих документів згідно положень ст. 87 ЦК України. Віднесення юридичних осіб до сфери публічного права має для них важливі наслідки: особливі вимоги до діяльності, у тому числі дотримання антикорупційних вимог відповідно до законодавства та, зокрема, положень Закону України «Про запобігання корупції». Проте зазначені критерії віднесення юридичних осіб до суб'єктів публічного права відповідно до ст. 81 ЦК України є недостатніми та не повною мірою відображають вплив окремих юридичних осіб приватного права на суспільство, зокрема якщо вони виконують публічні функції. Сучасне суспільне, в тому числі економічне життя, має низку прикладів публічного впливу з боку юридичних осіб, які за критеріями ст. 81 ЦК України належать до юридичних осіб приватного права. Це стосується, зокрема, випадків надання державою/АРК/територіальною громадою таким особам публічних функцій або набуття ними публічного впливу на інших учасників суспільних відносин, що характерно для монополістів, учасників угод про узгоджені дії, спрямованих на встановлення контролю на певній території. Наявність публічних функцій у юридичних осіб, створених у спосіб, притаманний юридичним особам приватного права, свідчить про особливості їх статусу, які повинні мати правові наслідки. Врахування сучасних тенденцій набуття публічних функцій окремими категоріями юридичних осіб приватного права зумовлює необхідність урегулювання особливостей їх правового становища на рівні закону, що є особливо важливим з точки зору захисту публічних інтересів від зловживань своїм становищем такими особами та посадовими особами їх органів.

Ключові слова: юридичні особи публічного права; юридичні особи приватного права; критерії поділу; публічні функції; антикорупційні вимоги.

Oksana M. Vinnyk

Department of Legal Support of the Market Economy Research
Academician F. H. Burchak Scientific Research Institute of Private Law and Entrepreneurship
of National Academy of Law Sciences of Ukraine
Kyiv, Ukraine

THE PROBLEM OF CRITERIA FOR CLASSIFYING LEGAL ENTITIES TO PUBLIC LAW

Abstract. *The division of legal entities into two categories according to the criterion of their belonging to public law or private law is carried out on the basis of the provisions of Art. 81 of the Civil Code of Ukraine, according to which the basis for the division of legal entities based on whether they belong to private or public law is the order of their creation: for legal entities of public law – by decision of an authorized body of the state, of the Autonomous Republic of Crimea/ARC or local self-government body, and for legal entities of private law – in accordance with the founding documents in accordance with Art. 87 of the Central Committee of Ukraine. The assignment of legal entities to the sphere of public law has important consequences for them: special requirements for activities, including compliance with anti-corruption requirements in accordance with the legislation and in particular the provisions of the Law of Ukraine «On Prevention of Corruption». However, the specified criteria for classifying legal entities as subjects of public law in accordance with Art. 81 of the Civil Code of Ukraine are insufficient and do not fully reflect the influence of individual legal entities of private law on society, in particular if they perform public functions.. Modern social, including economic life, has a number of examples of public influence on the part of legal entities, which according to the criteria of Art. 81 of the Civil Code of Ukraine belong to legal entities under private law. This applies, in particular, to cases where the state/ARC/ territorial community grants such persons public functions or in the case of such persons acquiring public influence over other participants in social relations, which is characteristic of monopolists, participants in agreements on concerted actions aimed at establishing control in a certain area. The presence of public functions in legal entities created in the manner inherent to legal entities of private law indicates the peculiarities of their status, which should have legal consequences. Taking into account the modern trends in the acquisition of public functions by certain categories of legal entities under private law necessitates the regulation of the peculiarities of their legal status at the level of the law, which is particularly important from the point of view of protecting public interests from abuse of their position by such individuals.*

Keywords: *legal entities under public law; legal entities under private law; separation criteria; public functions; anti-corruption requirements.*

ВСТУП

У житті будь-якого суспільства тісно переплетене приватне й публічне. Перше віддзеркалює інтереси окремих осіб (їх груп), крім випадків виконання ними публічних функцій, а друге – інтереси суспільства, значної його частини, демократичної держави, територіальних громад. Зазвичай ці складові більш-менш

збалансовані, але в критичних ситуаціях (стихійне лихо, пандемії, війна тощо) публічне починає домінувати, захищаючи інтереси більшості в можливості отримання від держави захисту від подібних явищ і допомоги. Нерідко публічними інтересами прикривають приватні інтереси окремих груп, інституцій, партій, а то й окремих осіб (що поширене за тоталітарних режимів).

Публічні інтереси притаманні особам, які виконують публічні функції, істотно впливаючи на суспільне життя держави, територіальної громади, економіки або її сфери/ринку. Зазвичай публічні функції притаманні юридичним особам, створеним державою (в особі уповноважених органів) або органами місцевого самоврядування. Разом з тим окремі публічні функції можуть делегуватися державою в особі уповноважених органів чи органом місцевого самоврядування окремим юридичним особам приватного права (у сфері економіки це зазвичай саморегульовані організації, що відповідають установленим законом критеріям). Проте нерідко юридичні особи приватного права (як їх визначає ст. 81 Цивільного кодексу України [1]), володіючи значним впливом не певну сферу/ринок, де вони діють, фактично виконують публічні функції, встановлюючи умови функціонування для інших учасників відповідної сфери/ринку. До подібних осіб з фактично набутих публічними функціями належать підприємства-монополісти, що зловживають ринковою владою, групи юридичних осіб, які злагоджено діють у певній сфері з метою вирішального впливу на неї, цифрові гіганти на новостворених ринках цифрової економіки.

Виконання певними юридичними особами публічних функцій вимагає встановлення спеціальних вимог до них з метою запобігання корупційних [2; 3] та інших зловживань. Водночас закріплені в ст. 81 ЦК України критерії віднесення юридичних осіб до публічного права (ЮОПуП) фактично унеможливають виконання юридичними особами приватного права (ЮОПрП), що фактично виконують публічні функції, встановлених законодавством антикорупційних вимог до ЮОПуП. Відтак, виникає потреба в урегулюванні зазначеної проблеми і, відповідно, доцільності перегляду поділу на ЮОПрП і ЮОПуП з відповідним урахуванням в їхній діяльності виконання публічних функцій.

1. МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Із зазначеної проблематики є значна добірка публікацій вітчизняних [4–20] та зарубіжних дослідників [21–25]. Необхідність нових досліджень зумовлена складністю, динамізмом суспільних відносин, змінами в суспільному житті, що потребують адекватного врахування на правовому рівні, в тому числі й з точки зору додаткових критеріїв поділу юридичних осіб на ЮОПуП і ЮОПрП. Проблема зазначених критеріїв пов'язана з низкою обставин, а саме: впливом цифровізації на основні сфери суспільного життя, що спричинили зміну умов економічної конкуренції та появу цифрових гігантів-монополістів на нових ринках; посилення ролі саморегульованих організацій в основних сферах економіки; загостренням

старих проблем та появою нових загроз суспільному благополуччю в нашій країні (пандемія, повномасштабна російська агресія, зумовлені нею руйнування та втрати майнового характеру та людського потенціалу з огляду на загибель українських громадян від ворожих дій та виїзд значної їх частини за кордон в безпечні від війни країни). Все це позначилося й на фактичному становищі юридичних осіб традиційно приватного права, частина з яких набула публічних функцій, і, відповідно, на появу додаткових критеріїв визначення юридичних осіб, такими що виконують такі функції, поповнюючи склад суб'єктів публічного права. Відтак, виникла необхідність корегування правового забезпечення публічної сфери з огляду на війну та її наслідки, оновлення критеріїв віднесення юридичних осіб до тих, що впливають на публічні сфери/виконують публічні функції, а відсутність усталених теоретичних засад щодо принципів та ґрунтовності правового регулювання у вже цифрову епоху та посилення загроз суспільному благополуччю зумовлюють необхідність нових досліджень для усунення згаданих проблем. Саме впливові сучасних процесів на суспільні (включно з економічними) відносини, ролі юридичних осіб, що виконують публічні функції, специфіці визначення їх правового статусу присвячена ця стаття.

Методологічну основу дослідження сформувавши методи та прийоми наукового пізнання, комплексне застосування яких дозволило здійснити ґрунтовний аналіз фактичного стану та правового забезпечення відносин за участі юридичних осіб, що виконують публічні функції. В процесі здійснення цього дослідження використовувалися філософсько-світоглядні, загальнонаукові та спеціальнонаукові (правознавчі) *методи*. Використання *діалектичного методу* дало можливість розкрити сутність і призначення антикорупційних вимог до юридичних осіб публічного права, проаналізувати їхню роль в суспільних відносинах. *Формально-логічний* метод дозволив виділити ті складові, що свідчать про наявність у юридичних осіб публічних функцій/публічного інтересу. Метод *аналізу* використано при вивченні наукових напрацювань у сфері дослідження як вітчизняних, так і зарубіжних учених та практиків, стану правового регулювання відповідних суспільних відносин в нашій державі та в інших країнах. Метод *синтезу* допоміг, зокрема, зробити висновки щодо ефективності положень ст. 81 ЦК України про критерії поділу юридичних осіб на дві категорії: таких, що належать до публічного права, і таких, що є юридичними особами приватного права. В дослідженні використаний *порівняльний* метод, що серед іншого дозволив співставити ключові ознаки юридичних осіб публічного права з юридичними особами, що відповідно до ст. 81 ЦК України належать до приватного права, проте виконують публічні функції. *Синергетичний* метод використано для встановлення впливу виконання публічних функцій на вимоги до юридичних осіб приватного права з точки зору боротьби з корупцією, а метод *системного аналізу* – при визначенні взаємозв'язку процесів посилення боротьби з корупцією з вимогами до зазначених юридичних осіб. *Прогностичний* метод став у при-

годі при прогнозуванні можливих ефектів перегляду критеріїв поділу юридичних осіб за ознакою їхньої належності до приватного чи публічного права та напрацюванні відповідних пропозицій. *Формально-юридичний* метод як один із спеціально-наукових методів, використаний у цьому дослідженні, дозволив з'ясуванню зміст правових норм, що регулюють відносини у відповідній сфері, їх місця в системі права України, а також виробленню рекомендацій щодо вдосконалення чинного законодавства України з питань оновлення критеріїв поділу юридичних осіб за ознакою їх належності до приватного права чи публічного права (зокрема, за наявності виконання публічних функцій). *Порівняльно-правовий* метод став у пригоді для залучення зарубіжного досвіду правового регулювання відповідних відносин та його оцінки з точки зору доцільності врахування в процесі вирішення порушеної тут проблеми.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Належність юридичних осіб до суб'єктів публічного права має антикорупційну складову, оскільки до таких осіб (посадових осіб їхніх органів) установлюються спеціальні вимоги Законом «Про запобігання корупції» [2]. Разом з тим Цивільний кодекс України [1, ст. 81] до юридичних осіб публічного права відносить лише обмежене коло осіб, а саме тих юридичних осіб, що створені у певному порядку (за відповідним рішенням/актом уповноваженого органу держави чи органу місцевого самоврядування). Проте українське законодавство не містить норм, що визначають поняття «публічне право» та «юридичні особи публічного права». Отже, користуватися при цьому доводиться теоретичними напрацюваннями, яких чимало, а щодо визначення мети та критеріїв поділу юридичних осіб залежно від права (публічне чи приватне) одностайності немає, хоча в значній частині своїх висновків щодо критеріїв поділу позиції дослідників збігаються (порядок створення, мета, обсяг правосуб'єктності).

Як уже зазначалося, положення, що свідчать про поділ юридичних осіб на дві категорії за ознакою права (публічне чи приватне), містяться в ст. 81 Цивільного кодексу України/ЦК [1], відповідно до якої юридичні особи, залежно від порядку їх створення, поділяються на юридичних осіб приватного права та юридичних осіб публічного права: юридична особа приватного права створюється на підставі установчих документів відповідно до ст. 87 Цивільного кодексу України, може створюватися та діяти на підставі модельного статуту в порядку, визначеному законом; юридична особа публічного права створюється розпорядчим актом Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування. Інших відмінних ознак зазначених видів юридичних осіб ЦК не визначає.

Господарський кодекс України/ГК [26] не оперує поняттям юридичних осіб публічного права, регулюючи особливості правового становища господарських організацій з ознаками, зазначеними в ст. 81 ЦК для юридичних осіб публічного

права (ЮОПубП). Зокрема, ГК закріплює положення про поділ підприємств/ суб'єктів господарювання залежно від форми власності, виділяючи ті, які можна віднести до сфери публічної власності: державне, в т.ч. казенне, комунальне, спільне комунальне підприємство, що діє на договірних засадах спільного фінансування (утримання) відповідними територіальними громадами – суб'єктами співробітництва – ч. 1 ст. 63 ГК, статті 73–78; визначаються особливості управління державним сектором економіки [26, ст. 22], у т.ч. специфіку оренди та продажу майна державних підприємств [26, ст. 24–1], категорії суб'єктів господарювання державного сектора економіки за критерієм частки в статутному капіталі/ майні: (а) суб'єкти, що діють на основі лише державної власності, (б) суб'єкти, державна частка в статутному капіталі яких перевищує п'ятдесят відсотків чи становить величину, яка забезпечує державі право вирішального впливу на господарську діяльність цих суб'єктів [26, ч. 2 ст. 22], особливості правового становища державних господарських об'єднань [26, ч. 6 ст. 120, ч. ч. 3 ст. 121, ч. 4 ст. 122], а також:

- особливості управління господарською діяльністю у державному секторі економіки [26, ст. 22] та комунальному секторі [26, ст. 24];

- поділ підприємств на види залежно від форми власності [26, ст. 63]: приватне підприємство, що діє на основі приватної власності громадян чи суб'єкта господарювання (юридичної особи); підприємство, що діє на основі колективної власності (підприємство колективної власності); комунальне підприємство, що діє на основі комунальної власності територіальної громади; державне підприємство, що діє на основі державної власності; підприємство, засноване на змішаній формі власності (на базі об'єднання майна різних форм власності); спільне комунальне підприємство, що діє на договірних засадах спільного фінансування (утримання) відповідними територіальними громадами – суб'єктами співробітництва;

- особливості правового становища державних унітарних підприємств [26, ст. 73, 73–1, 73–2]; державного комерційного підприємства [26, ст. 74, 75], державного некомерційного підприємства [26, ст. 75–2]; казенного підприємства [26, ст. 76, 77], комунального унітарного підприємства [26, ст. 78]; державних і комунальних господарських об'єднань [26, ст. 119–120];

- особливості здійснення закупівель господарським товариством, державна частка у статутному капіталі якого перевищує 50 відсотків, його дочірніми підприємствами, а також підприємствами, господарськими товариствами, у статутному капіталі яких 50 і більше відсотків належить господарському товариству, державна частка у статутному капіталі якого перевищує 50 відсотків [26, ч. 2 ст. 79];

спеціальні вимоги до вчинення значних господарських зобов'язань державних унітарних підприємств та господарських товариств, у статутному капіталі яких 50 і більше відсотків належить державному підприємству, об'єднань таких підприємств, у разі здійснення ними закупівель [26, ст. 73–2] за умови, що вартість

предмета закупівлі дорівнює або перевищує межі, визначені ч. 1 ст. 2 Закону України «Про публічні закупівлі» [27].

Узагальнити положення про особливості правового становища юридичних осіб, що належать до сфери публічного права, відповідно до ГК (статті 22, 73-77-1 – щодо підприємств державної форми власності, щодо підприємств комунальної власності – статті 23, 24, 78, 78–1) можна таким чином:

- порядок створення (ключове рішення держави/АРК/територіальної громади/громад);
- переважаюча частка держави/територіальної громади в статутному капіталі/майні (понад 50%);
- особливості правового режиму майна (за унітарними підприємствами майно закріплюється на праві господарського відання чи оперативного управління, корпоративні – право власності держави/територіальної громади/громад на все майно чи ключову (понад 50%) частку держави, територіальних громад);
- спеціальна правосуб'єктність, що включає особливості оренди та продажу майна, вимоги щодо планування діяльності;
- дотримання встановленого законом порядку закупівель;
- порядок управління: органи управління щодо унітарних підприємств і щодо корпоративних (щодо державних підприємств – відповідно до Закону «Про управління об'єктами державної власності» [28], щодо державних холдингових компаній та їх дочірніх підприємств – відповідно до Закону «Про холдингові компанії» [29]; щодо комунальних підприємств та комунальних господарських товариств – згідно із Законом «Про місцеве самоврядування» [30];
- особливості звітності;
- обов'язкової наявності електронних ресурсів і оприлюднення на них інформації про підприємство, особливості укладення угод з конфліктом інтересів;
- обов'язковість запровадження антикорупційної програми у порядку, визначеному законом;
- особливості визнання банкрутом тощо.

Положення щодо управління об'єктами державної власності закріплено в Законі «Про управління об'єктами державної власності» [28], а комунальної власності – «Про місцеве самоврядування» [29]. Особливості правового регулювання окремих видів господарських товариств з ознаками ЮОПуП визначаються спеціальними законами: «Про акціонерні товариства» [31] (щодо Державних керуючих холдингових компаній, державних акціонерних товариств/АТ та державних холдингових компаній, єдиним засновником та акціонером яких є держава; товариств, що перебувають у процесі приватизації та корпоратизації, – у період до виконання плану приватизації (розміщення акцій); товариств, більше 50 відсотків акцій яких належать державі або територіальній громаді), «Про товариства з обмеженою та товариства з додатковою відповідальністю» [32] – щодо особливості правового становища таких товариств, якщо вони входять до оборонно-промис-

лового комплексу, «Про холдингові компанії» – щодо державних холдингових компаній, «Про особливості реформування підприємств оборонно-промислового комплексу» [33] – щодо товариств, які діють в цій сфері.

Разом з тим до юридичних осіб публічного права за критерієм домінування публічного інтересу доцільно віднести особи, які, хоча й не мають закріплених у ст. 81 ЦК ознак, проте (а) наділені в особі уповноважених органів державою, Автономною Республікою Крим/АРК чи територіальною громадою низкою делегованих владних повноважень (саморегулівні організації на певних ринках, наприклад), які (б) є природними монополіями (ст. 28 ГК та Закон «Про природні монополії» [34], або (в) які монополізують товарні ринки, визначаючи правила реалізації на них товарів та доступу на ринок нових суб'єктів господарювання (ст. 27 ГК та Закон «Про захист економічної конкуренції» [35]). Попри наявність спеціального регулювання щодо таких осіб, у них може бути відсутній закріплений в ЦК критерій – порядок створення за рішенням/актом уповноваженого органу держави, АРК чи органу місцевого самоврядування.

Проблема виділення в окремі категорію юридичних осіб публічного права має антикорупційну складову, актуальність якої підтверджена прийняттям 2023 року в розвиток положень Закону «Про запобігання корупції» [2] Державної антикорупційної програми на 2023–2025 роки [3].

На теоретичному рівні проблема критеріїв віднесення юридичних осіб до публічного права порушувалася неодноразово представниками різних правових наук, у тому числі цивільного права [5–11, 17 та ін.], господарського права [13; 14], адміністративного права [15; 16; 19; 36 та ін.]. Водночас результати цих досліджень неоднозначні, хоча є чимало подібних у різних авторів думок щодо незазначених у ст. 81 ЦК України ознак юридичних осіб публічного права. Так, крім порядку створення, зазначеного в ЦК України, більшість дослідників серед критеріїв віднесення юридичних осіб до ЮОПуП виділяють: спеціальну правосуб'єктність; обов'язковість діяльності в публічних інтересах; особливий правовий режим майна.

Дараганова Н. В. [37] слушно вважає, що найпершим критерієм розмежування публічного та приватного права є характер домінуючого інтересу: «публічне право захищає загальні, державницькі, суспільні інтереси, загальносуспільні блага, які важливі не для однієї окремої людини, а для громади, суспільства, країни, у цілому»; з погляду приватного права істотними є лише приватні, індивідуальні інтереси окремо взятої людини (осіб), відповідно приватне право і захищає інтереси цієї людини (осіб). Отже, категорія інтересу є ключовим критерієм розмежування юридичних осіб на ЮОПрП і ЮОПубП. Носіями публічних інтересів є не лише держава і територіальні громади, а й суспільство, значна його частина чи сфери (наприклад товарні ринки: їх споживачі та суб'єкти підприємництва в сукупності з точки зору спільного інтересу щодо справедливих/добросовісних умов конкуренції на ринку та захисту прав їх учасників). Крім того, на ринках

існують/можуть існувати юридичні особи, які створені як суб'єкти приватного права, проте в процесі своєї діяльності набувають ознак юридичних осіб публічного права внаслідок (а) делегування їм державою/органом місцевого самоврядування низки своїх функцій (саморегульвні організації), (б) монополізації відповідного ринку/сфери і встановлення для учасників відносин (суб'єктів господарювання та споживачів) «правил гри», вигідних монополісту (найчастіше трапляється на новостворених ринках цифрової економіки або на традиційних ринках шляхом використання окремими їх учасниками потужних цифрових платформ та інших надбань цифровізації, що дозволяє монополізувати ринок і уникнути відповідальності з огляду на повільне реагування законодавця на зміни умов конкуренції в нашу вже цифрову епоху). Однак ст. 81 ЦК України не враховує існування таких юридичних осіб з фактично набутими публічними функціями, зосереджуючись лише на порядку створення як основному критерії вищезазначеного поділу.

Правова доктрина у системі континентального права, як зазначає Грудницька С. М. [13], виділяє низку найбільш усталених з її точки зору ознак ЮОПуп: є носіями прав та обов'язків публічного характеру, мають реалізувати суспільні інтереси; мета функціонування – реалізація публічних функцій (на постійній основі); виникає шляхом визнання існуючого явища або у розпорядчому порядку (відповідно до норм публічного права); «наявність уповноваження з боку держави на здійснення елементів державного управління, інтегрованість в систему державного управління»; «вторинний характер цивільної правосуб'єктності у порівнянні з публічною»; відповідальність таких осіб «у своєму підґрунті має не приватноправовий, а публічно-правовий характер» [13].

На подібних ознаках юридичних осіб публічного права акцентують увагу й інші дослідники – як українські, так і зарубіжні [19–23], в т.ч. на рівні дисертаційних праць [21].

Найбільш ґрунтовну характеристику юридичних осіб публічного права протягом останніх років (2021; 2022) дає Москаленко А. О., що віддзеркалено в її дисертації [36]. Нею виокремлено «атрибутивні ознаки юридичної особи публічного права»: 1) створення та реєстрація в установленому законом порядку; 2) виключно розпорядчий спосіб створення – на підставі розпорядчого акта Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, що, у свою чергу, є виключним правом суб'єктів публічної влади (проте ця ознака, на її думку, може бути відсутня у разі набуття/виконання ЮОПуп публічних функцій); 3) визначення порядку створення та функціонування виключно на рівні законів України; 4) метою функціонування є задоволення публічних інтересів шляхом виконання публічних функцій держави чи територіальної громади; 5) підприємницька діяльність таких осіб має вторинний характер поряд з основною метою – виконанням публічних функцій; 6) наявність спеціальної правосуб'єктності, обсяг якої визначається у спеціальних

нормативно-правових актах та установчих документах; 7) здійснення діяльності є встановленим законодавством обов'язком, а не правом; 8) можливість здійснювати владні повноваження, приймати нормативно-правові акти чи управлінські рішення, обов'язкові для третіх осіб; 9) публічно-правовий характер відповідальності – відповідальність за діяльність такої юридичної особи покладається на державу, Автономну Республіку Крим або органи місцевого самоврядування; 10) наділення бюджетною (фінансовою) правосуб'єктністю; 11) особливий правовий режим майна (юридична особа публічного права наділяється майном, що є державною або комунальною власністю, переважно на праві господарського відання або оперативного управління); 12) інституційна та організаційна залежність від держави, Автономної Республіки Крим або територіальної громади; 13) функціонування у суспільно важливих державних сферах (гірничодобувна, енергетична, транспортна тощо); 14) монопольне становище у певній визначеній сфері [36, с. 5–6]. Однак при цьому вона зауважує, що «кожна окрема ознака не є безумовною та вирішальною, визначення статусу юридичної особи публічного права слід здійснювати на підставі сукупності ознак, що засвідчують функціональне призначення утвореної юридичної особи, враховуючи всі нормативно-правові акти та установчі документи, які визначають її правовий статус». Отже, юридичним особам публічного права *не обов'язково* мають бути притаманні всі вищезазначені ознаки в сукупності [36, с. 6], що особливо яскраво проявляється в саморегульованих організаціях, підприємствах-монополістах, створених у порядку, притаманному для юридичних осіб приватного права, і наділених (або набутих) у процесі їх діяльності низкою публічних функцій.

Жорнокуй Ю. М. [12] справедливо зазначає, що «значна популярність ідеї юридичної особи публічного права не має чіткості у своєму розумінні, яким чином вона діє, яким правом на майно володіє, який її статус та відповідальність за свою діяльність. Визначення юридичної особи публічного права як суб'єкта правових зв'язків, що вже запропоновані до обговорення, не є досконалими. Як наслідок, це не дозволяє ідентифікувати всі види юридичних осіб публічного права» [12, с. 45].

Відтак, є потреба в прийнятті Закону України «Про юридичні особи публічного права», структуру якого запропонувала Москаленко А. О., у т.ч. необхідність визначення критеріїв ідентифікації таких осіб, видів, організаційно-правових форм та особливостей процедури створення та припинення, відповідальності юридичних осіб публічного права [36, с. 8]. Подібний акт необхідний і в ракурсі покращення антикорупційного регулювання, на актуальності якого наголошується в прийнятій 2023 року Державній антикорупційній програмі на 2023–2025 роки, реалізація якої дозволить просунути на шляху євроінтеграції та зменшити втрати від корупційних зловживань/злочинів. Слід, однак, зазначити, що прикладів подібного регулювання у світовій практиці небагато, зокрема, закони Грузії «Про юридичні особи публічного права» [38] та «Про створен-

ня юридичної особи публічного права (LEPL) '112' Міністерства внутрішніх справ Грузії» [39], що фіксують усталені підходи до таких осіб (зокрема, їх створення уповноваженими органами держави чи місцевого самоврядування). Разом з тим зазначені акти законодавства цієї держави не враховують значну частину сучасних тенденцій щодо набуття окремими суб'єктами приватного права публічних функцій не лише в результаті прямого делегування державою в особі уповноважених органів чи органом місцевого самоврядування, а й унаслідок фактичного набуття публічних функцій (наприклад, визначення умов функціонування відповідних ринків, що особливо яскраво проявляється у сфері природних монополій, новостворених ринків в процесі цифровізації з домінуванням на них цифрових гігантів).

ВИСНОВКИ

1. Існуючі критерії віднесення юридичних осіб до публічного права відповідно до ст. 81 ЦК України є недостатніми й не віддзеркалюють повною мірою вплив юридичних осіб на суспільство у разі наявності в них публічних функцій.

2. Сучасне суспільне, в тому числі економічне життя, має низку прикладів публічного впливу з боку юридичних осіб, створених у порядку, притаманному для ЮОПрП (у разі їх наділення державою чи територіальною громадою публічними функціями та/або у випадках набуття публічного впливу на інших учасників суспільних відносин, що притаманно для монополістів, при укладення угод про узгоджені дії, спрямовані на встановлення контролю у певній сфері). Наявність публічних функцій у зазначених юридичних осіб свідчить про особливості їх статусу, що повинно мати правові наслідки.

3. Урахування сучасних тенденцій набуття окремими категоріями юридичних осіб, створених у притаманному для ЮОПрП порядку, публічних функцій зумовлює необхідність урегулювання на рівні закону специфіки правового становища таких осіб, що особливо важливо в плані захисту суспільних інтересів від зловживань (включно з корупційними) з боку таких юридичних осіб та/або посадових осіб їхніх органів.

4. Попри відсутність широкого зарубіжного досвіду, потреба в прийнятті Закону «Про юридичних осіб публічного права» зумовлена сучасним станом суспільних відносин, прогалинами в українському законодавстві, що не враховують повною мірою фактичний стан змін у житті українського суспільства і, відповідно, не дозволяють державі адекватно реагувати на зловживання (зокрема корупційні) ЮОПрП, які фактично виконують публічні функції (делеговані чи самостійно набуті), завдаючи шкоди українському суспільству, в т.ч. на шляху євроінтеграції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Цивільний кодекс України від 16.01.2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 19.12.2023).

- [2] Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 28.10.2023).
- [3] Державна антикорупційна програма на 2023–2025 роки : затв. постановою Каб. Міністрів України від 04.03.2023 №220. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення: 28.10.2023).
- [4] Борисова В. І. До проблеми участі публічних юридичних осіб у цивільних правовідносинах. *Трансформація відносин власності в Україні: організаційно-правові та економічні проблеми* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 15 трав. 2003 р.). Одеса : ОНУ МОНУ ; Астропринт, 2003. С. 7–8.
- [5] Кучеренко І. М. Юридичні особи публічного права як суб'єкти цивільних правовідносин. *Еволюція цивільного законодавства України: проблеми теорії і практики* : кол. Монографія ; за ред. Я. М. Шевченко. Київ : Юрид. думка, 2007. С. 168–214.
- [6] Майданик Р. Юридичні особи публічного права в Україні: поняття, моделі регулювання. *Юридична Україна*. 2010. №3. С. 11–16.
- [7] Майданик Р. Юридичні особи публічного права в країнах континентального права. *Юридична Україна*. 2010. №2. С. 56–62. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ugukr_2010_2_12 (дата звернення: 19.12.2023).
- [8] Харитонов Є. О., Харитонova О. І., Старцев О. В. Цивільне право України. Київ : Істина, 2011. 808 с.
- [9] Первомайський О. О. Юридична особа публічного права: проблеми визначення поняття. *Приватне право і підприємництво*. 2013. Вип. 12. С. 88–92.
- [10] Спасибо-Фатеева І. Юридичні особи за Цивільним кодексом України. *Право України*. 2014. №2. С. 70–79.
- [11] Юркевич Ю. До розмежування статусу юридичних осіб (їх об'єднань) публічного та приватного права. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. №1. С. 46–50.
- [12] Жорнокуй Ю. М. Проблемні питання застосування конструкції «юридична особа публічного права». *Право та інновації*. 2016. №4(16). С. 41–48.
- [13] Грудницька С. М. Проблема віднесення державних підприємств та їх об'єднань до юридичних осіб приватного чи публічного права. *Форум права*. 2017. №2. С. 41–51. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/297178.pdf> (дата звернення: 29.10.2023)
- [14] Снісаренко Л. Ю. Організаційно-правова форма: поняття та практичне значення для легітимації суб'єктів економічної діяльності. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2015. №8. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=874>. (дата звернення: 29.10.2023)
- [15] Олькіна О. В. Юридичні особи публічного права: постановка проблеми визначення критеріїв розмежування юридичних осіб публічного та приватного права. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2014. №4. С. 91–93. URL: http://lsej.org.ua/4_2014/23.pdf (дата звернення: 29.10.2023).
- [16] Москаленко А. О. Юридичні особи публічного права: змістово-понятійна характеристика. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2021. №5. С. 56–59. DOI <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2021.51.11>.
- [17] Піддубна В. Ф. Юридичні особи публічного права як учасники цивільних відносин. *ScienceRise: Juridical Science*. 2020. №4(14). Р. 29–33. DOI: 10.15587/2523-4153.2020.216677.

- [18] Гнатів О. Юридичні особи публічного права: підходи до розуміння. *Law. State. Technology*. 2022. Вип. 1. С. 39–45. DOI: 10.32782/LST/2022-1-6.
- [19] Мельник Т. М. Правова природа юридичних осіб публічного права в доктрині адміністративного права України. *Галицькі студії. Юридичні науки*. 2023. №2. С. 41–47. DOI https://doi.org/10.32782/galician_studies/law-2023-2-7.
- [20] Сторожук І. П. Фінансово-правовий статус юридичних осіб публічного права. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2023. Вип. 78(2). С. 117–121. DOI:10.24144/2307–3322.2023.78.2.18.
- [21] Чиркин В. Е. Юридическое лицо публичного права. Норма, 2007. 352 с. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/2008-03-004-chirkin-v-e-yuridicheskoe-litso-publichnogo-prava-norma-2007-352-s> (дата звернення: 18.12.2023).
- [22] Чиркин В. Е. Об особенностях юридического лица публичного права. *Труды Института государства и права РАН*. 2010. №3. С. 154–170. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/ob-osobennostyah-yuridicheskogo-litsa-publichnogo-prava> (дата звернення: 18.12.2023).
- [23] Ястребов О. А. Юридическое лицо публичного права: сравнительно-правовое исследование : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.14. 2010. URL: <https://www.dissertcat.com/content/yuridicheskoe-litso-publichnogo-prava-sravnitelno-pravovoe-issledovanie>.
- [24] Романовская О. В., Безрукова, О. В. (2015). Сравнительно-правовой статус юридических лиц публичного права. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/sravnitelno-pravovoy-status-yuridicheskikh-lits-publichnogo-prava-na-primere-rossii-i-gruzii> (дата звернення: 19.12.2023).
- [25] Сулейменова М. К. Юридические лица публичного права: есть ли необходимость закреплять эту категорию в законодательстве Казахстана? URL: <https://zangerlf.com/ru/publications/256> (дата звернення: 19.12.2023).
- [26] Господарський кодекс України від 16.01.2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 19.12.2023).
- [27] Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text> (дата звернення: 29.12.2023).
- [28] Про управління об'єктами державної власності : Закон України від 21.09.2006. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16#Text> (дата звернення: 19.12.2023).
- [29] Про холдингові компанії в Україні : Закон України від 15.03.2006. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3528-15#Text> (дата звернення: 19.12.2023).
- [30] Про місцеве самоврядування : Закон України від 21.05.1997. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 19.12.2023).
- [31] Про акціонерні товариства: Закон України від 27.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20?find=1&text=%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%BD#Text> (дата звернення: 15.10.2023).
- [32] Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 06.02.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text> (дата звернення: 25.12.2023).
- [33] Про особливості реформування підприємств оборонно-промислового комплексу : Закон України від 13.07.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1630-20#Text> (дата звернення: 25.12.2023).

- [34] Про природні монополії : Закон України від 20.04.2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-14#Text> (дата звернення: 15.10.2023).
- [35] Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11.01.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text> (дата звернення: 25.12.2023).
- [36] Москаленко А. О. Адміністративно-правове регулювання статусу юридичних осіб публічного права: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Одеса, 2022. 253 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/22335/%D0%94%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%9C%D0%BE%D1%81%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%90.%D0%9E%2015.55.40.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 29.10.2023).
- [37] Дараганова Н. В. Головні критерії розмежування права на приватне та публічне. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.01.1> (дата звернення: 15.10.2023).
- [38] О юридических лицах публичного права : Закон Грузии от 28.05.1999 №2052-11. URL: https://matsne.gov.ge/index.php?option=com_ldmssearch&view=docView&id=19204&lang=ru (дата звернення: 19.12.2023).
- [39] Про створення юридичної особи публічного права (LEPL) '112' Міністерства внутрішніх справ Грузії: Закон Грузії від 24.11.2011. URL: <https://matsne.gov.ge/en/document/view/1520643?publication=0>. (дата звернення: 19.12.2023).

REFERENCES:

- [1] Civil Code of Ukraine: Law of Ukraine (2003, January). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
- [2] On prevention of corruption: Law of Ukraine (2014, October). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (October 28, 2023).
- [3] State anti-corruption program for 2023-2025: approved. by Resolution No. 220 of the Cabinet of Ministers of Ukraine (2023, March). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2023-%D0%BF#Text>.
- [4] Borisova, V. I. (2003, May). To the problem of participation of public legal entities in civil legal relations. *Paper presented at International science and practice conference «Transformation of property relations in Ukraine: organizational, legal and economic problems»* (p.p. 7-8). Odessa, Ukraine.
- [5] Kucherenko, I. M. (2007). Legal entities of public law as subjects of civil legal relations, *Evolution of civil legislation of Ukraine: problems of theory and practice* (p.p. 168-214). Kyiv: Yuridichna Dumka, Ukraine.
- [6] Maidanyk, R. (2010). Legal entities of public law in Ukraine: concepts, models of regulation. *Legal Ukraine*, 3, 11-16.
- [7] Maidanyk, R. (2010). Legal entities of public law in continental law countries. *Legal Ukraine*, 2, 56-62. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2010_2_12.
- [8] Kharitonov, E. O., Kharitonova, O. I., & Startsev, O. V. (2011). *Civil law of Ukraine*. Kyiv: Istyna, Ukraine.
- [9] Pervomaisky, O. O. (2013). Legal entity of public law: problems of definition of the concept. *Private law and entrepreneurship*, 12, 88-92.
- [10] Spusibo-Fateyeva, I. (2014). Legal entities according to the Civil Code of Ukraine. *Law of Ukraine*, 2, 70-79.

- [11] Yurkevich, Yu. (2016). To distinguish the status of legal entities (their associations) of public and private law. *Entrepreneurship, economy and law*, 1, 46–50.
- [12] Zhornokuy, Yu.M. (2016) Problematic issues of the application of the construction «legal entity of public law». *Law and innovations*, 4 (16), 41–48.
- [13] Grudnytska, S. M. (2017). The problem of classifying state-owned enterprises and their associations as legal entities of private or public law. *Forum of law*, 2, 41–51. Retrieved from <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/297178.pdf>.
- [14] Snisarenko, L. Yu. (2015). Organizational and legal form: concept and practical significance for the legitification of entities of economic activity. *Public administration: improvement and development*. Retrieved from <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=874>.
- [15] Olkina, O. V. (2014). Legal entities under public law: posing the problem of defining the criteria for distinguishing legal entities under public and private law. *Legal scientific electronic journal*, 4, 91–93. Retrieved from http://lsej.org.ua/4_2014/23.pdf.
- [16] Moskalenko, A. O. (2021). Legal entities under public law: content-conceptual characteristics. *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Ser.: Jurisprudence*, 5, 56–59. DOI <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2021.51.11>.
- [17] Piddubna, V. F. (2020). Legal entities under public law as participants in civil relations. *Journal «ScienceRise: Juridical Science»*, 4(14), 29–33. DOI: 10.15587/2523-4153.2020.216677.
- [18] Hnativ, O. (2022). Legal entities under public law: approaches to understanding. *Law. State. Technology*, 1, 39–45. DOI: 10.32782/LST/2022-1-6.
- [19] Melnyk, T. M. (2023). Legal nature of legal entities under public law in the doctrine of administrative law of Ukraine. *Galician Studies o Legal Sciences*, 2, 41–47. DOI https://doi.org/10.32782/galician_studies/law-2023-2-7.
- [20] Storozhuk, I. P. (2023). Financial and legal status of legal entities under public law. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University, Law Series*, 78(2), 117–121. DOI:10.24144/2307-3322.2023.78.2.18.
- [21] Chirkin, V. E. (2007). *A legal entity under public law*. Norma, 2007. Retrieved from <https://cyberleninka.ru/article/n/2008-03-004-chirkin-v-e-yuridicheskoe-litso-publichnogo-prava-m-norma-2007-352-s>.
- [22] Chirkin, V. E. (2010). On the peculiarities of a legal entity under public law. *Proceedings of the Institute of State and Law of the RAS*, 3, 154–170. Retrieved from <https://cyberleninka.ru/article/n/ob-osobennostyah-yuridicheskogo-litsa-publichnogo-prava>.
- [23] Yastrebov, O. A. (2010). Legal entity of public law: a comparative legal study (Doctoral thesis). Retrieved from <https://www.dissercat.com/content/yuridicheskoe-litso-publichnogo-prava-sravnitelno-pravovoe-issledovanie>.
- [24] Romanovskaya, O. V., & Bezrukova, O. V. (2015). *Comparative legal status of legal entities under public law*. Retrieved from <https://cyberleninka.ru/article/n/sravnitelno-pravovoy-status-yuridicheskikh-lits-publichnogo-prava-na-primere-rossii-i-gruzii>.
- [25] Suleymenova, M. K. *Legal entities of public law: is there a need to enshrine this category in the legislation of Kazakhstan?* Retrieved from <https://zangerlf.com/ru/publications/256>.
- [26] Economic Code of Ukraine: Law of Ukraine (2003, January). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
- [27] On public procurement: Law of Ukraine (2015, December). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>.

- [28] On the management of state-owned objects: Law of Ukraine (2006, September). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16#Text>.
- [29] On holding companies in Ukraine: Law of Ukraine (2006, March). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3528-15#Text>.
- [30] On local self-government: Law of Ukraine: Law of Ukraine (1997, May). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.
- [31] About joint-stock companies: Law of Ukraine (2022, July). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20?find=1&text=%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%BD#Text>.
- [32] On limited and additional liability companies: Law of Ukraine (2018, February). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>.
- [33] On the peculiarities of reforming enterprises of the defense-industrial complex: Law of Ukraine (2021, July). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1630-20#Text>.
- [34] On natural monopolies: Law of Ukraine (2000, April). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-14#Text>.
- [35] On the protection of economic competition: Law of Ukraine (2001, January). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>.
- [36] Moskalenko, A. O. (2022). Administrative and legal regulation of the status of public law legal entities (Doctoral thesis, Law academy national university, Odessa, Ukraine). Retrieved from <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/22335/%D0%94%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%9C%D0%BE%D1%81%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%90.%D0%9E%2015.55.40.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
- [37] Daraganova, N. V. (2022). Main criteria for distinguishing the right to private and public. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.01.1>.
- [38] On legal entities under public law: Law of Georgia (1999, May). Retrieved from https://matsne.gov.ge/index.php?option=com_idmssearch&view=docView&id=19204&lang=ru.
- [39] On the creation of a legal entity under public law (LEPL) '112' of the Ministry of Internal Affairs of Georgia: Law of Georgia (2011, November). Retrieved from <https://matsne.gov.ge/en/document/view/1520643?publication=0>.

Оксана Мар'янівна Вінник

Докторка юридичних наук, професорка

Член-кореспондент Національної академії правових наук України

Національна академія правових наук України

61024, вул. Пушкінська, 70, м. Харків, Україна

Головний науковий співробітник відділу правового забезпечення ринкової економіки Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України,
01042, вул. Раєвського, 23а, м. Київ, Україна

Oksana M. Vinnyk

Doctor of Law, Professor

Corresponding member of the National Academy of Sciences of Ukraine

National Academy of Legal Sciences of Ukraine

61024, 70 Pushkinska Str., Kharkiv, Ukraine

Chief Researcher of the Department of Legal Support of the Market Economy

Academician F. H. Burchak Scientific Research Institute of Private

Law and Entrepreneurship of National Academy of Law Sciences of Ukraine

01042, 23a Raevsky Str., Kyiv, Ukraine

Рекомендоване цитування: Вінник О. М. Проблема критеріїв віднесення юридичних осіб до публічного права. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2024. Т. 31. № 1. С. 146–157.

Suggested Citation: Vinnyk, O. M. (2024). The problem of criteria for classifying legal entities to public law. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 31(1), 146–157.

Стаття надійшла / Submitted: 16/01/2024

Доопрацьовано / Revised: 16/02/2024

Схвалено до друку / Accepted: 28/03/2024